MALTA

QORTI TA' L-APPELL

S.T.O. PRIM IMHALLEF

SILVIO CAMILLERI

ONOR. IMHALLEF

TONIO MALLIA

ONOR. IMHALLEF

JOSEPH AZZOPARDI

Seduta tas-27 ta' Frar, 2015

Appell Civili Numru. 285/2008/1

Brigitte Vella

v.

Richard Vella

Il-Qorti:

Rat ir-rikors guramentat tal-attrici li permess tieghu ppremettiet:

"Illi permezz ta' sentenza tal-Qorti tal-Appell datat 5 ta' Ottubru, 2001, l-intimat gie obbligat li jhallas lill-attrici proprio manteniment ta' LM 50.00 (hamsin lira) fix-xahar li llum bl-indici tal-gholi tal-hajja il-manteniment gie awmentat ghal LM 56.00 illum € 130.44;

"Illi minn dak iz-zmien 'l hawn kien hemm tibdil fic-cirkostanzi finanzjarji tal-partijiet fis-sens illi l-introjtu tal-intimat zdied, filwaqt illi r-rikorrenti ma tistax tahdem u ma tistax tlahhaq ma l-ispejjez inkorsi fix-xahar;

"Illi l-medjazzjoni bejn il-partijiet giet maghluqa u l-partijiet jinsabu awtorizzati jipprocedu ulterjorment skond il-ligi (Dok B) u ghalhekk qed issir din il-kawza;

"Ghaldaqstant ghar-ragunijiet premessi;

"Talbet li l-konvenut jghid ghaliex din il-Qorti m'ghandhiex :

"1. Tistabilixxi retta alimentarja gdida, f'ammont ikbar minn €130.44 (mija u tletin Euro u erbgha u erbghin centezmi) ekwivalenti ghal LM 56.00 fix-xahar ghar-rikorrenti u dana ghar-ragunijiet hawn fuq permessi;

"2. Tikkundanna lill-istess intimat ihallas lir-rikorrenti dik ir-retta alimentarja hekk stabbilita favuriha bil-modalitajiet ghal hlas tal-istess fosthom li jizdied skont l-gholi tal-hajja;

“Bl-ispejjez komprizi dawk tal-proceduri inkorsi fl-istadju ta’ medjazzjoni kontra l-konvenut ingunt minn issa stess ghas-subizzjoni;”

Rat ir-risposta guramentata tal-konvenut li permezz taghha jesponi:

“1. Illi l-attrici, filwaqt li taghmel riferenza ghad-decizjoni moghtija mill-Qorti ta’ l-Appell in forza tas-sentenza datata l-5 ta’ Ottubru, 2001, qed issostni li hija intitolata li titlob li tigi awmentata r-rata ta’ manteniment stabbilita ghaliha bis-sentenza citata ghaliex skond hi “kien hemm tibdil fic-cirkostanzi finanzjarji tal-partijiet”.

“Da parti tieghu l-esponent isostni li l-konsiderazzjonijiet maghmula mill-Onorabbli Qorti tal-Appell meta giet biex sabbiliet ir-rata ta’ manteniment pagabbli ghall-attrici, sew ghal dakinhar kif ukoll ghall-futur, jirrendu t-talba attrici wahda insostenibbli;

“2. Bir-riserva espressa ta’ eccezzjonijiet ulterjuri li jkunu ammissibbli skond il-ligi;”

Rat is-sentenza tal-Qorti Civili (Sezzjoni Familja) moghtija fid-29 ta’ Mejju 2014 li permezz taghha l-Qorti ddecidiet illi:

“Ghal dawn ir-ragunijiet, il-Qorti qeghda taqta’ u tiddeciedi din il-kawza billi:

“1. Tilqa’ l-ewwel talba u tistabbilixxi manteniment ta’ hames mitt ewro (€500) fix-xahar bhala manteniment dovut lir-rikorrenti da parti tal-intimat;

“2. Tilqa’ t-tieni talba u tikkundanna lill-intimat ihallas is-somma ta’ €500 fix-xahar lir-rikorrenti bhala manteniment ghaliha, liema manteniment

ghandu jinqata' direttament mill-paga tal-intimat kull xahar u jitpogga f'kont bankarju indikat mir-rikorrenti u ghandu joghla kull sena skond l-indici tal-gholi tal-hajja.

"Bl-ispejjez kontra l-intimat."

Il-Qorti waslet ghal din id-decizjoni wara li ghamlet dawn il-konsiderazzjonijiet:

"Illi jidher car li l-mertu tal-kawza jdur fuq zewg binarji u cioe' l-allegat bdil ta' cirkustanzi da parti tar-rikorrenti u li permezz tieghu targumenta li hemm lok ghal gustifikazzjoni tat-talba taghha ghal bdil fil-manteniment dovut u l-argument migjub mill-intimat u cioe' li l-Qorti tal-Appell kienet diga' hadet in konsiderazzjoni l-fatti tal-kaz u ghalhekk, it-talba attrici hija insostenibbli.

"Il-bazi tat-talba attrici huwa l-Artikolu 54(9) tal-Kodici Civili, Kap. 16 tal-Ligijiet ta' Malta li jsegwi hekk:

""***Meta jkun hemm bdil li jigri wara fil-mezzi tal-parti responsabbli ghall-manteniment jew il-bzonnijiet tal-parti l-ohra, il-Qorti tista' fuq talba ta' kull wahda mill-partijiet, tordna li dak il-manteniment jinbidel jew jitwaqqaf skond il-kaz***".

"Ir-rikorrenti tghid li maz-zmien kien hemm zewg tibdiliet fic-cirkustanzi tal-partijiet u cioe' l-fatt li hija m'ghadhiex tista' tahdem u ghalhekk tilfet il-kapacita' lavorattiva u l-fatt li l-introjtu tal-intimat zdied sewwa tul iz-zmien. Dwar l-ewwel bdil fic-cirkustanzi u cioe' l-fatt li r-rikorrenti ma tistax tahdem, jigi rilevat li dan huwa kkonfermat b'mod oggettiv mhux biss mic-certifikati u dokument esebiti in atti kif ukoll mix-xiehda tat-tobba kuranti tar-rikorrenti fosthom Dr. Anthony Galea Debono[1] izda wkoll mill-fatt li l-istess rikorrenti giet dikjarata li hija intitolata ghal pensjoni tal-Invalidita'[2] minn bord mediku li skond l-istess Dr. Anthony Galea Debono m'huwiex facli li wiehed jghaddi mill-istess Bord. Il-Qorti

[1] Ara x-xhieda tieghu esebita a fol 153 tal-process
[2] Ara Dok. 5 esebit a fol 84 tal-process

tirrileva li din hija prova oggettiva ghaliex bord indipendenti maghmul minn grupp ta' persuni wkoll waslu ghall-konkluzjoni li r-rikorrenti m'hijiex kapaci tahdem. Ghalhekk, kwalunkwe forma ta' dubju li seta' kien hemm dwar xi intenzjoni kapriccuza da parti tar-rikorrenti biex ma tahdimx hija eliminata anke in vista tad-dokument mahrug mill-ETC[3] li juri li fis-sena 1992 ir-rikorrenti kienet hadet 156 gurnata *sick leave,* kif ukoll mix-xiehda ta' Brian Bugelli[4] fejn jiddikjara li mill-*file* relattiv ghall-impjieg tar-rikorrenti mal-AirMalta jirrizulta li kellha tghaddi bord. Dwar l-introjtu tal-intimat, anke dan jirrizulta li zdied b'mod sostanzjali tul iz-zmien[5]. Wiehed irid jikkonsidra wkoll il-fatt li s-sentenza tal-Qorti tal-Appell inghatat aktar minn tnax-il sena ilu u ghalhekk wiehed jistenna li l-introjtu ikun zdied. Jidher pero' li l-introjtu tal-intimat zdied b'mod konsiderevoli. Il-Qorti tirrileva li f'kaz li r-rikorrenti kienet ghadha kapaci tahdem u tiggenera introjtu ghaliha, l-introjtu awmentat tal-intimat ftit li xejn kien ikollu effett ghaliex f'dak il-kaz, iz-zewg partijiet kienu jkunu fuq l-istess binarju u cioe' li t-tnejn li jahdmu bi qliegh. Izda jidher li r-rikorrenti m'ghadhiex kapaci tiggenera qliegh u dan mhux b'kapricc izda ghal ragunijiet serji ta' sahha li jimpeduha milli tahdem. Il-ligi tipprovdi li f'cirkustanzi bhal dawn ikun hemm bdil fl-ordni tal-manteniment. Meta wiehed iqis li r-rikorrenti hija kostretta tghix bil-pensjoni tal-invalidita' (€95.05 fil-gimgha[6]) u l-ammont ta' €155.18 li jirrapprezenta l-ammont ta' manteniment prezenti li qed jithallas mill-intimat, wiehed naturalment jemmen il-verzjoni tar-rikorrenti u cioe' li qed issibha difficli ferm biex tghix b'tali ammont. Tenut kont ta' dan, il-Qorti thoss li huwa gust u ekwu li l-manteniment tar-rikorrenti jigi awmentat.

"Il-Qorti taghmel referenza ghan-nota ta' sottomissjonijiet intavolata mir-rikorrenti fejn ticcita gurisprudenza bhas-sentenza moghtija fil-kawza fl-ismijiet **Joanne Tabone pro et noe vs Jesmond Tabone**[7] fejn ragel li ma kellux il-mezzi sabiex jghajjex lilu nnifsu jew li jmantni lil haddiehor, gie kkundannat ihallas kwantu ghal nofs dak li jippercepixxi bhala ghajnuna socjali. Ticcita wkoll sentenza moghtija fil-kawza fl-ismijiet **Emanuela Cauchi vs Carmel Cauchi**[8] fejn il-Qorti stabbiliet manteniment fl-ammont ta' €349.41 kull erba' gimghat bhala manteniment ghall-mara li kien gie komputat fuq paga annwali gross ta' €14,810. Fid-dawl ta' din il-gurisprudenza wiehed ma jistax ma josservax il-fatturi ferm differenti tal-istess kawzi citati ghal fatti prezentati fil-kawza odjerna.

---

[3] Esebit a fol 363 tal-process

[4] Datata l-5 ta' Ottubru 2012 esebita a fol 571 tal-process

[5] Ara l-FS3 relattiva ghas-sena 2008 esebita a fol 138 tal-process, il-*pay-slip* relattiva ghax-xahar ta' Mejju 2009 esebita fol 139 tal-process, ix-xhieda ta' Joseph Sacco tal-15 ta' Gunju 2010 esebit a fol 293 tal-process, Dok. RVX1 u RVX2 esebiti a fol 608- 609 tal-process u Dok. RVX 3 li hija l-*pay-slip* relattiva ghax-xahar ta' Frar 2013 esebita a fol 610 tal-process

[6] Ara x-xhieda ta' Edward Buttigieg bhala *Assistant Director* fid-Divizjoni tas-Sigurta` Socjali esebita a fol 182 tal-process

[7] Citazzjoni Numru 545/1996 PS

[8] Deciza nhar l-1 ta' Dicembru 2006

> Zgur li ma jistax jinghad li l-intimat ghandu introjtu minimu li ma jistax jghajjex lilu nnifsu u zgur ukoll li l-introjtu tal-intimat huwa aktar minn dak imsemmi fil-kawza Cauchi vs Cauchi citata aktar 'il fuq, pero' dan ma jfissirx li ghaliex l-intimat ghandu introjtu tajjeb il-Qorti trid necessarjament tapplika l-istess percentwali ta' 31% tal-paga li tghaddi lill-komparenti mara. Dan qieghed jinghad anke abbazi ta' ekwita', ghaliex wiehed ma jridx jinsa li ghall-anqas sabiex bniedem jghix hajja dicenti, irid ikollu bhala l-ammont minimu stabbilit mill-ligi sabiex jghix. Prezentement, ir-rikorrenti m'ghandhiex dan l-introjtu minimu u dan kif inghad aktar 'il fuq, mhux ghal xi raguni li tista' tkun imputabbli lilha. Min-naha l-ohra, m'huwiex ekwu li r-rikorrenti, li ilha separata minn zewgha ghal aktar minn tlettax-il sena tippercepixxi 31% mill-introjtu tieghu. Lanqas ma huwa ekwu li l-istess rikorrenti tinghata xi forma ta' parti mill-polza ta' assigurazzjoni li ghandu l-intimat u li giet iffurmata snin wara li giet deciza s-sentenza ta' separazzjoni bejn il-partijiet (precizament fis-sena 2007[9]). Huwa ekwu pero' li jkun hemm awment fil-manteniment taghha biex l-istess rikorrenti tibda tghix hajja dicenti. Ghalhekk, huwa importanti li jinholoq bilanc bejn id-dritt tar-rikorrenti ghal manteniment awmentat li jghinha tghix hajja tajba minkejja d-diffikultajiet taghha u bejn is-sitwazzjoni tal-intimat li stinka u rnexxa fil-hajja tieghu billi awmenta l-introjtu tieghu u li mhux gust u ekwu li l-maggor parti tieghu jew ammont kbir minnu jinghata lir-rikorrenti. F'dan il-kunstest jirrizulta ghalhekk li l-pretensjoni tar-rikorrenti kwantu ghal percentwal ta' 31% fil-mija tal-introjtu tal-intimat huwa esagerat."

Rat ir-rikors tal-appell tal-konvenut li permezz tieghu talab li din il-Qorti tirrevoka u thassar is-sentenza msemmija billi mhux kompatibbli mas-sentenza ta' din il-Qorti tal-5 ta' Ottubru 2001 u allura tilqa' l-eccezzjonijiet tieghu u bla pregudizzju ghal dan li tbiddel is-sentenza appellata billi tvarja l-manteniment ordnat mill-ewwel Qorti u tordna manteniment 'inqas gravuz' ghal l-istess appellant;

[9] Ara Dok. RVX esebit a fol 313 tal-process

Rat ir-risposta tal-attrici li permezz tieghu filwaqt li opponiet ghat-talbiet tal-appellanti, talbet li s-sentenza tigi konfermata;

Rat il-verbal tas-seduta tal-14 ta' Jannar 2015 li permezz tieghu l-kawza thalliet ghas-sentenza wara li l-Avukati rispettivi trattaw l-appell;

Ikkunsidrat:

Illi qabel kollox l-appellata qed tirrispondi ghall-appell billi topponi li din il-Qorti tirrevedi s-sentenza tal-Qorti tal-Familja ghaliex skont kif tarah hi, dan ikun ifisser li din il-Qorti terga' tapprezza mill-gdid il-fatti li gia` gew ezaminati mill-Qorti msemmija.

Din l-opposizzjoni tal-appellata gejja mill-fatt illi ghal appuntu dak li huwa apprezzament tal-fatti, din il-Qorti tal-Appell fil-kawza fl-ismijiet **Phyliss Ebejer v. Joseph Aquilina** (10 ta' Jannar 1995) qalet li *"il-Qorti tal-Appell tiddisturba biss id-diskrezzjoni ezercitata mill-Ewwel Qorti f'kazijiet eccezzjonali meta si tratta ta' valutazzjoni ta' fatti."* Imbaghad fil-kawza fl-ismijiet **Joseph Cini v.**

George Wells (15 ta' Novembru 2004) l-istess Qorti qalet li *"Huwa principju bazilari segwit minn din il-Qorti ta' revizjoni li fejn si tratta ta' apprezzament u evalwazzjoni ta' provi ta' fatt din il-Qorti qatt ma tiddisturba leggerment apprezzament tal-provi li jkun sar mill-ewwel Qorti sakemm ma jkunx hemm ragunijiet gravi u serji bizzejjed li jissugerixxu mod iehor."*

Dan l-insenjament huwa segwit f'diversi sentenzi; madankollu *"Din il-Qorti pero` f'kaz tapprezza wkoll li d-dover taghha xorta huwa li tezamina sewwa l-provi imressqa u barra minn hekk, huwa wkoll importanti li l-istess provi u l-konkluzjonijiet ta' kif graw il-fatti inkwistjoni jigu evalwati sewwa u interpretati skont il-ligijiet taghna u l-gurisprudenza l-aktar ricenti u kostanti fil-materja* (**Attard et v. Direttur tas-Sahha, Qorti tal-Appell, 31 ta' Mejju 2014).**

Fil-kawza in ezami l-Qorti jidrilha li l-kwistjoni odjerna timmerita definittivament ezami ulterjuri tal-provi biex l-istess Qorti tkun f'posizzjoni li tasal ghal decizjoni finali li taghmel gustizzja bejn il-partijiet anke ghaliex dan l-ezami jista' jkollu riperkussjonijiet ta' natura legali u anke ghaliex il-Qorti hija konsapevoli illi l-istess decizjoni taghha f'kawzi simili taffettwa konsiderevolment il-mod kif il-partijiet se jghixu hajjithom ghal inqas fis-snin li gejjin.

L-Ewwel Aggravju

L-ewwel aggravju huwa appuntu dwar il-fatt li l-ewwel Qorti biddlet is-sentenza gia` moghtija mill-Qorti tal-Appell fir-rigward. Skont l-appellant, is-sentenza msemmija kellha sservi ghall-kumplament tal-hajja tal-partijiet ghaliex ipprovdiet fost affarijiet ohra ghaz-zieda tal-manteniment skont l-gholi tal-hajja u anke ddecidiet li l-attrici kellu jkollha dritt ghal manteniment, independentement jekk tkunx impjegata jew le. Din il-pozizzjoni hija wkoll riflessa fl-ewwel eccezzjoni tal-konvenut appellant.

Din il-Qorti ma taqbilx ma' din il-pozizzjoni ghaliex l-Artikolu 54 (9) fuq imsemmi jipprexxindi minn dan kollu. Jekk jigu pruvati bdil fil-mezzi tal-parti li ghandha l-obbligu li thallas il-manteniment jew tal-persuna li ghandha dritt tircevieh, tista' ssir talba lill-Qorti ghar-revizjoni u dan johrog car wisq mill-artikolu msemmi biex ihalli lok ghal dubju. Ghalhekk dan l-aggravju huwa michud.

Kif qalet l-ewwel Qorti, kien hemm bdil fic-cirkostanzi tal-partijiet li jwasslu anke lil din il-Qorti tikkonkludi li kien hemm bdil fil-mezzi addirittura taz-zewg partijiet biex il-manteniment jigi rivedut skont l-Artikolu 54 (9).

<u>It-Tieni Aggravju</u>

L-appellant kif inghad, subordinatament qed jitlob riduzzjoni tal-ammont ordnat mill-ewwel Qorti bhala manteniment. Dik il-Qorti ordnat hlas ta' hames mitt Euro (€500) mensilment.

Din il-Qorti kif allura doveruz, ezaminat l-atti u fliet sewwa l-provi li ingabru. Qabel xejn tajjeb wiehed ifakkar li kif qalet din il-Qorti fil-kawza fl-ismijiet **Catherine Mifsud v. Louis Mifsud (deciza fil-25 ta' Ottubru 2013)** *"Il-manteniment ma huwiex xi dritt sagrosant ta' min jissepara izda jigi ordnat il-hlas tieghu meta* ***hemm il-bzonn*** *(L-Artikolu 20.1 tal-Kodici Civili jghid li l-manteniment ikun dovut skont* ***il-bzonn*** *ta' min qed jitolbu)."*

Dan il-bran citat ghandu r-rifless taghha wkoll ghall-ammont ta' manteniment li ghandu jigi ordnat; u ma hemm ebda formula magika li twassal lill-Qorti biex tasal ghal xi cifra li tkun applikabbli ghall-kazijiet kollha li jaslu quddiemha. Lanqas ma jfisser li min ghandu dritt jippercepixxi l-manteniment ghandu dritt ta' xi *persentagg* tal-ammont li jkun qed jaqla' min ihallsu (dan anke l-ewwel Qorti ghamlitu car) izda ghandu dritt jghix decentement dejjem skont l-istess qliegh tal-persuna li ghandha thallsu. Ghalhekk l-ammont li qed jaqla **issa** l-appellant huwa biss rilevanti biex jigi mkejjel l-ammont li jkun bizzejjed ghal

appellata f'dan is-sens u mhux biex tigi komputata xi parti arbitrarja minn dan il-qliegh.

Din il-Qorti taqbel mal-appellant li l-ammont akkordat mill-ewwel Qorti huwa fic-cirkostanzi eccessiv, anke tenut kont tal-awment li dan ifisser fuq l-ammont li kien ordnat fl-2001. Ghalkemm kif inghad, hemm lok ta' revizjoni, ma hemmx lanqas lok ghal zieda ta' aktar minn tliet mija fil-mija ghaliex dik is-sentenza tal-2001 li kienet ukoll is-sentenza li ppronunzjat is-separazzjoni bejn il-partijiet kellha sservi ta' bazi ghall-obbligazzjonijiet reciproki tal-partijiet naxxenti minn dik is-separazzjoni.

Din il-Qorti qieset ukoll il-fatt li l-appellata qed tghix minghajr hlas fi proprjeta` parafernali tal-appellant u dan huwa wkoll forma ta' manteniment skont l-Artikolu 19 tal-Kodici Civili. Dan oltre l-fatt li hija ghandha pensjoni tal-invalidita` (huwa accettat illi issa ma hijiex f'posizzjoni li terga' tmur tahdem) ta' hamsa u disghin Euro (€95) fil-gimgha u dan huwa ammont il-ligijiet socjali relattivi jippresumu li bniedem jista' jghix bih, kif indubbjament hafna nies ikollhom jaghmlu. Ghalhekk tenut kont ta' kollox jidrilha li l-ammont li ghandu jithallas mill-appellant ghandu jkun ta' tliet mija u hamsin Euro (€350) fix-xahar.

<u>Decizjoni</u>

Ghal dawn il-motivi il-Qorti tiddeciedi l-appell billi filwaqt li tichad l-ewwel talba tal-appellant kontenuta fir-rikors tal-appell tieghu ghar-revoka u thassir tas-sentenza, tilqa' t-tieni talba hemm kontenuta u tbiddel is-sentenza msemmija billi tordna li l-manteniment li l-appellant ghandu jhallas lill-attrici appellata ghandu jkun ta' tliet mija u hamsin Euro (€350) fix-xahar.

L-ispejjez kollha tal-ewwel grad kif ordnati mill-Qorti tal-familja fis-sentenza appellata, dawk tal-appell jibqghu bla taxxa bejn il-partijiet.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------